

KNJIŽEVNOST

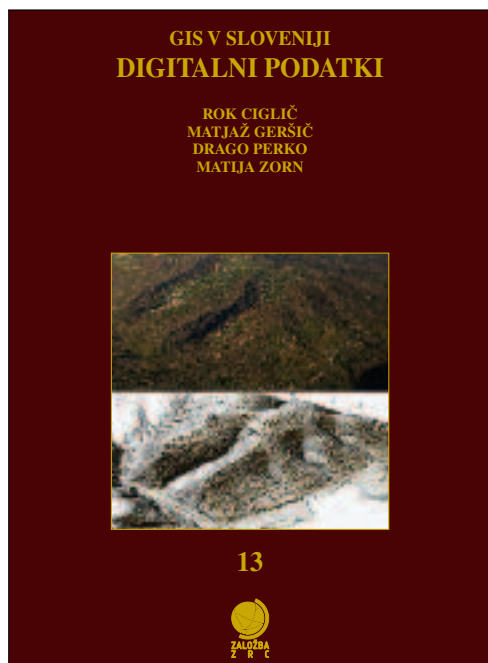
Rok Ciglič, Matjaž Geršič, Drago Perko, Matija Zorn (uredniki):

Digitalni podatki

GIS v Sloveniji 13

Ljubljana 2016: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 272 strani,

ISBN 978-961-254-929-9

Zbirka GIS v Sloveniji izhaja že od leta 1992. Trinajsta knjiga v tej seriji nosi naslov »Digitalni podatki« in odraža širok nabor vsebin, ki so povezane z digitalizacijo prostorskih podatkov in njihovo uporabo v znanosti. Avtorji uvodnega poglavja, ki izvrstno nadomešča običajni predgovor, navajajo, da se »... z digitalizacijo srečujemo pri številnih vsakdanjih dejavnostih v naših življenjih, zato je digitalni prostor vse bolj naša dejanska resničnost in pravimo, da živimo v digitalnem svetu...«. Ta misel nas spremlja skozi celotno monografijo, ki zajema raziskave različnih strok, ki pri svojem delu uporabljajo geografske informacijske sisteme.

Kot veleva tradicija, je tudi tokrat knjiga izšla ob simpoziju Geografski informacijski sistemi v Sloveniji (glej rubriko Zborovanja), ki je potekal 27. septembra 2016 v Ljubljani. Že po hitrem pregledu 23 prispevkov opazimo, da je trenutno najbolj »vroč« vir podatkov tako imenovani lidar (*Light Detection and Ranging*), ki je rezultat napredka v razvoju tehnologije laserskega skeniranja površja. V geografiji je pomemben predvsem zato, ker omogoča izdelavo digitalnega modela reliefa velike natančnosti. Tehnologija omogoča zajem površja pod rastjem in s tem detekcijo majhnih reliefnih oblik. S tem namenom jo uporabljajo tudi v krasoslovju, na primer za odkrivanje vhodov v jame in brezna, o čemer pišeta Miha Čekada in Petra Gostinčar v poglavju o uporabi lidarja v jamarstvu. Uporabnost lidarja so prepoznali tudi gozdarji (prispevek Tomaža Šturma s sodelavci), ki z njegovo pomočjo ugotavljajo

reliefne značilnosti gozdnogospodarskih enot, značilnosti gozdnih sestojev, prepoznavajo vrhove dreves, obetajo pa si tudi, da bodo z njegovo pomočjo bolj natančno zarisovali gozdne prometnice. Lidarske podatke so »vzljubili« še arheologi. Benjamin Štular in Edisa Lozić vidita njihovo uporabnost tako pri interpretaciji arheološke dediščine, kot pri odločitvah o njihovem ohranjanju in varovanju.

Zanimiva sta prispevka o pokrajinskih vročih in mrzlih točkah v Sloveniji avtorjev Maura Hrvatina, Draga Perka in Roka Cigliča. Največ vročih točk, območij z visoko pokrajinsko raznolikostjo, se nahaja v alpski Sloveniji. Mrzle točke, območja z nizko pokrajinsko raznolikostjo, pa so, kot kaže, doma v dinarski Sloveniji. Izpostaviti velja še »neobičajen« GIS prispevek Blaža Repeta. Kot oboževalec Francka Zappe se je lotil iz geografskega vidika precej inovativnega preučevanja besedil njegovih pesmi. Pojmom v njegovih besedilih je določil geografsko lokacijo. Pri delu je naletel na nemalo težav, saj ni bilo treba geolocarati le države, mesta in ulice, temveč tudi restavracije, bare, župnije, domišljijske kraje in kraje, ki danes ne obstajajo več ali pa za njih vedo le lokalni prebivalci. Rezultat je obsežna in raznolika kartografska predstavitev omenjenih lokacij, ki bodo umetnikovim oboževalcem lahko služila kot zanimiv vir informacij.

Knjiga skratka ponuja ogromno zanimivih prispevkov s področja rabe geografskih informacijskih sistemov in predstavlja bodisi metodični pripomoček, idejno izhodišče za raziskovanje ali poglobljeno branje o novih spoznanjih v geoinformacijski znanosti.

Vabimo vas, da si knjigo ogledate v tiskani ali jo prelistate v digitalni obliki. Slednja je v celoti dostopna na spletni strani: <http://zalozba.zrc-sazu.si/p/1364>. Več o ostalih knjigah iz knjižne zbirke pa najdete na spletnem naslovu: <http://giam.zrc-sazu.si/sl/publikacije/gis-v-sloveniji>, kjer so med drugim v celoti dostopne elektronske knjige od osme številke naprej.

Peter Kumer

Franc Perko:

Od ogolelega do gozdnatega krasa: pogozdovanje krasa

Ljubljana 2016: Zveza gozdarskih društev Slovenije, Gozdarska založba, Jutro, 269 strani, ISBN 978-961-6142-28-1

V monografiji *Od ogolelega do gozdnatega krasa*, ki je izšla pri Gozdarski založbi in založbi Jutro, je natančno in celovito obravnavan prehod Krasa iz goličave v gozdno pokrajino. Njen avtor je mag. Franc Perko, ki je strokovni javnosti poznan predvsem kot dolgoletni urednik revije Gozdarski vestnik. Opis dogajanj povezan s pogozdovanjem od prve polovice 19. stoletja dalje temelji predvsem na preučevanju zgodovinskih virov, a pri tem izpušča nekatera obstoječa sintezna dela (na primer prispevek z naslovom *Od gozda do gozda ali kje je goli, kamniti Kras?*, ki je bil leta 2015 objavljen v reviji Kronika). Ugotavlja, da je šlo pri pogozdovanju za unikaten in v mnogih pogledih tudi pionirski projekt. V največji meri gre zaslugo za nastanek kamnite in skalovite pokrajine pripisati pretirani paši s katero so si Kraševci zagotavljali preživetje. Ker je tako pusto pokrajino še dodatno prizadela sončna pripeka in orkanska burja, so bili prvi poskusi pogozdovanja, od katerih mineva več kot stoletje in pol, neuspešni. Kot navaja avtor, so se morali botaniki in gozdni delavci problema lotiti zelo sistematično in z ogromnim vložkom znanja, zato opisuje pogozditev kot »... velik tehnični in socialno-ekonomski zalogaj...«.

Bralcu ni povsem jasno na katero območje se študija nanaša. Medtem ko se pri povzemanju virov večinoma pojavlja beseda Kras, ki (pisana z veliko začetnico) označuje ime planote nad Tržaškim zalivom, avtor trdi, da delo zajema širše območje. Čeprav beseda kras (pisana z malo začetnico) označuje tip pokrajine, ki jo najdemo tudi drugje po svetu, avtor trdi, da naj bi za gozdarje označevala tisto apnenčasto območje v Sloveniji, kjer je bil gozd v preteklosti v večji meri uničen. Vendar to se je dogajalo tudi drugod po Sloveniji.